

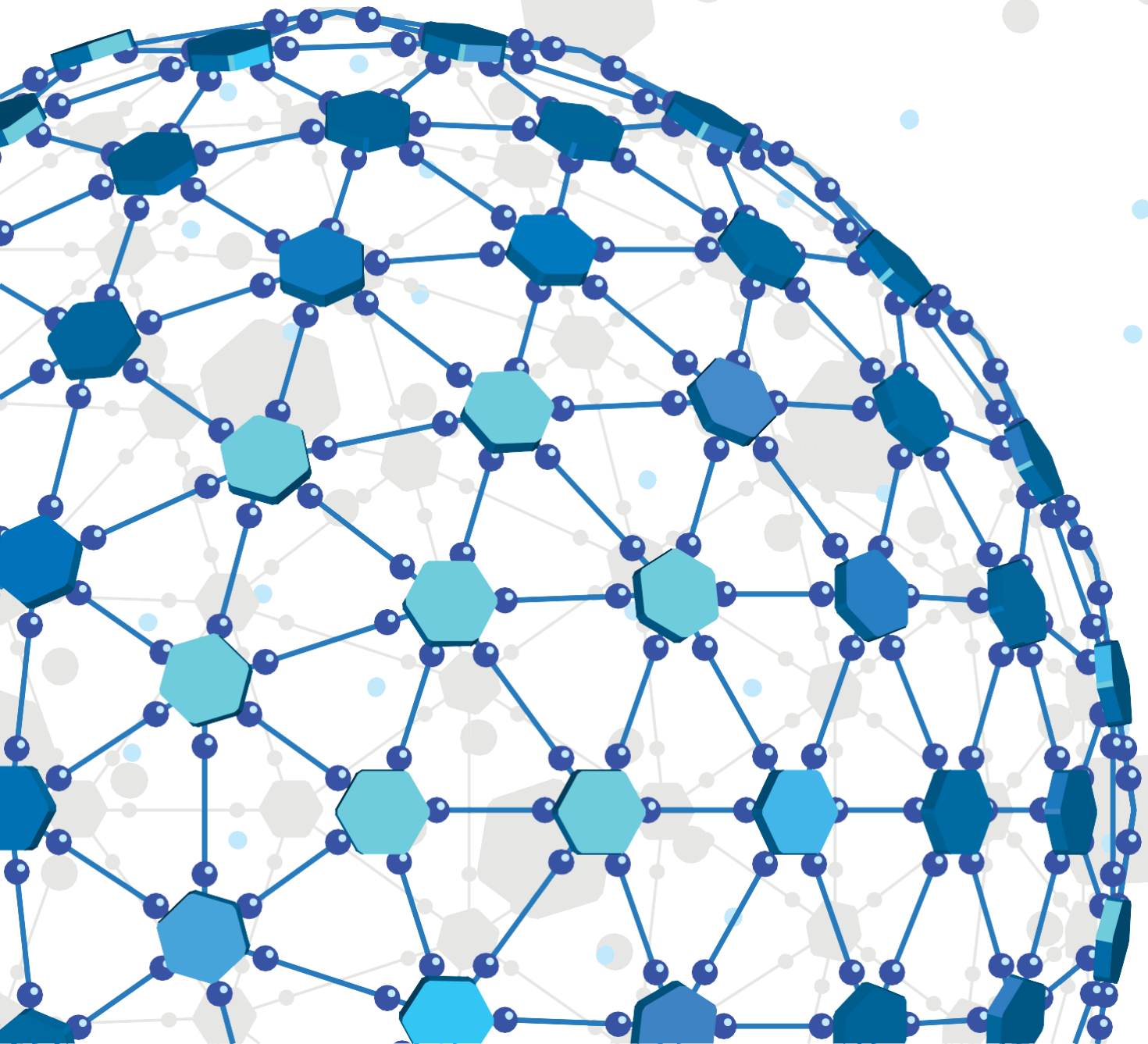

OESO Principes voor Water Governance

Aangenomen door de commissie voor het regionale ontwikkelingsbeleid van de OESO op 11 mei 2015

Verwelkomd door de ministers in de vergadering van de ministerraad van de OESO op 4 juni 2015

Centrum voor ondernemerschap, MKB, regio's en steden

Waarom OESO-Principes voor Water Governance?

Sombere vooruitzichten voor water, dus er moet beter gebruik worden gemaakt van minder

Wereldwijd staan water en daaraan gerelateerde sectoren onder druk. Dit vereist actie:

- Toegankelijk en kwalitatief hoogwaardig zoet water is een beperkte en zeer variabele hulpbron. OESO-projecties laten zien dat 40% van de wereldbevolking tegen 2050 in stroomgebieden met waterschaarste zal leven en dat de vraag naar water tegen 2050 met 55% zal stijgen (OESO, 2012a).
- Overmatige onttrekking aan en besmetting van grondwatervoorraden zullen wereldwijd grote problemen gaan opleveren voor onder meer de voedselzekerheid, de kwaliteit van ecosystemen en de beschikbaarheid van veilig drinkwater, en zal onder andere leiden tot een groter risico van bodemdalingen.
- Naar verwachting zullen 240 miljoen mensen in 2050 geen toegang hebben tot schoon water en zullen 1,4 miljard mensen geen beschikking hebben over elementaire sanitaire voorzieningen.
- De waterinfrastructuur in de OESO-landen is aan het verouderen. De technologie is achterhaald en de governance-systemen zijn vaak onvoldoende voorbereid op het bieden van oplossingen voor een toenemende vraag naar water, milieuproblemen, verdere verstedelijking, klimatologische variabiliteit en watersnoodrampen.
- Er zijn grote investeringen nodig in vernieuwing en verbetering van de infrastructuur. Voor watervoorziening en sanitaire voorzieningen worden deze investeringen voor de periode tot 2050 geschat op USD 6,7 biljoen. Als wordt gekeken naar watergerelateerde infrastructuur in ruimere zin kan de rekening in de periode tot 2030 verdrievoudigen (OESO, 2015c).

Water, een gefragmenteerde sector

De watersector heeft fundamentele kenmerken die maken dat de sector zeer gevoelig is voor en afhankelijk is van multi-level governance.

- Water verbindt sectoren, plaatsen en mensen, maar legt ook verbindingen over geografische grenzen en door de tijd heen. Meestal vallen hydrologische en bestuurlijke grenzen niet samen.
- Het beheer van zoet water (oppervlakte- en grondwater) is zowel een wereldwijde als een lokale aangelegenheid, waarbij talloze overheids-, particuliere en non-profit partijen deelnemen aan de besluitvormings-, beleids- en projectcyclus.
- In de sterk versnipperde en monopolistische watersector, waar de markt faalt op belangrijke punten, is coördinatie noodzakelijk.
- Waterbeleid is per definitie complex en sterk verweven met terreinen die essentieel zijn voor ontwikkeling, zoals gezondheid, milieu, landbouw, energie, ruimtelijke ordening, regionale ontwikkeling en armoedebestrijding.
- In verschillende gradaties hebben landen steeds complexere taken, die veel middelen vereisen toegewezen aan lagere overheden. Dit heeft geresulteerd in onderlinge afhankelijkheden tussen verschillende overheidslagen, die maken dat coördinatie noodzakelijk is om fragmentatie te verminderen.

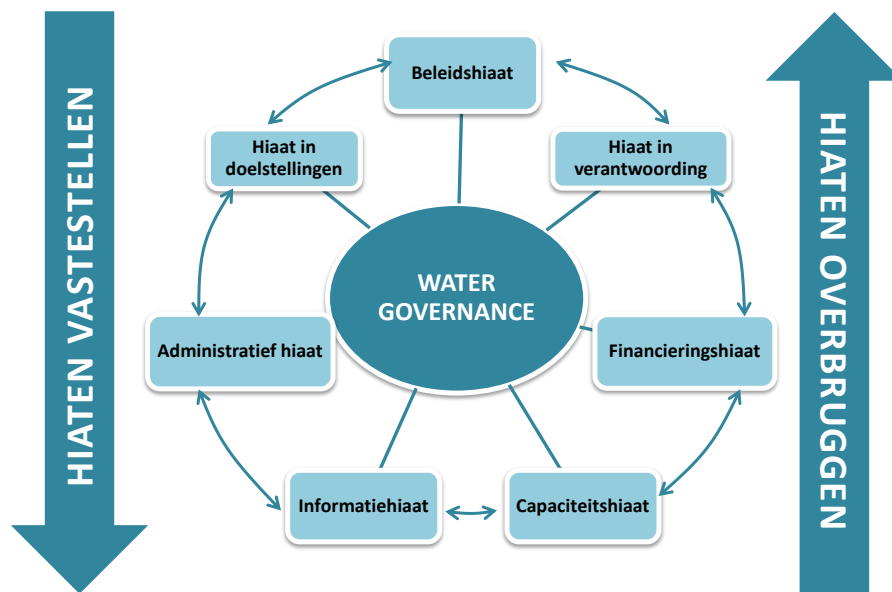
Om het hoofd te kunnen bieden aan toekomstige waterproblemen zal er niet alleen een antwoord gevonden moeten worden op de vraag "wat moeten we doen?", maar ook op de vragen "wie doet wat?", "waarom?", "op welk bestuurlijk niveau?" en "hoe?". Beleidsreacties zijn alleen levensvatbaar als ze coherent zijn, als de stakeholders voldoende betrokken zijn, als er goede regelgevingskaders aanwezig zijn, als er voldoende en toegankelijke informatie beschikbaar is en als de capaciteit, integriteit en transparantie toereikend zijn.

Om goed voorbereid te zijn op de toekomst, moeten instellingen zich aanpassen aan veranderende omstandigheden. Daarnaast zijn politieke wil en beleidscontinuïteit een essentiële voorwaarde voor de transitie naar een meer inclusieve en duurzamere werkwijze.

Een watercrisis is vaak vooral een "governance" crisis

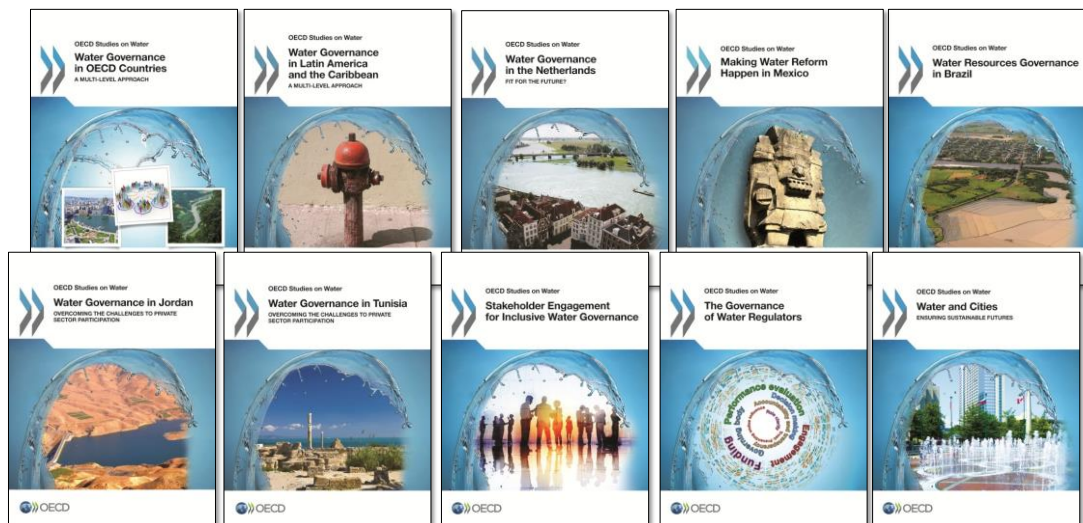
Sinds 2010 levert de OESO informatie over de belangrijkste bestuurlijke hiaten die het formuleren en implementeren van waterbeleid in de weg staan en doet de organisatie voorstellen voor beleidsreacties en good practices waarmee deze obstakels overwonnen kunnen worden. Het "OECD Multi-level Governance Framework: Mind the Gaps, Bridge the Gaps" is ontwikkeld als een analytisch kader en hulpmiddel voor beleidsmakers bij het vaststellen en overbruggen van bestuurlijke knelpunten die, in meerdere of mindere mate, gelden voor alle landen, ongeacht de institutionele setting, de beschikbaarheid van water of de mate van decentralisatie.

Multi-level Governance Framework: Mind the Gaps, Bridge the Gaps

Bron: OECD (2011), *Water Governance in OECD Countries: A Multi-Level Approach*, OECD Publishing, Parijs

Dit analysekader is gebruikt voor het beoordelen van de opzet van water governance in zeventien OESO-landen (2011) en dertien Latijns-Amerikaanse landen (2012) en voor het voeren van een diepgaande nationale multi-stakeholder beleidsdialoog ten behoeve van waterhervormingen in Mexico (2013), Nederland (2014), Jordanië (2014), Tunesië (2014) en Brazilië (2015). Ook zijn thematische kennis en beleidsrichtlijnen ontwikkeld ten aanzien van de betrokkenheid van stakeholders, waterbeheer in steden en het bestuur van toezichthoudende instanties voor de watersector (2015).

Uit gegevens van de OESO blijkt dat er geen kant-en-klare oplossing is voor alle waterproblemen in de wereld en dat de situatie zowel binnen een land als per land grote verschillen kan vertonen. Bestuurlijke reacties moeten derhalve worden afgestemd op de specifieke kenmerken van het gebied, waarbij onderkend moet worden dat de inrichting van de governance sterk contextafhankelijk is en dat het belangrijk is dat het waterbeleid aansluit bij de lokale en regionale praktijk.

Het bestuurlijke landschap voor zoetwaterbeheer is in de afgelopen 25 jaar echter veranderd. Informatie verspreidt zich gemakkelijker en kan tekortkomingen, functionele gebreken en zwakke praktijken beter zichtbaar maken. Decentralisatie heeft mogelijkheden gecreëerd voor aanpassing van beleid aan de lokale realiteit, maar heeft ook geleid tot capaciteits- en coördinatieproblemen bij het leveren van openbare diensten.

Er is inmiddels een groter besef dat bottom-up en inclusieve besluitvorming een voorwaarde is voor effectief waterbeleid. Bovendien heeft een aantal juridische kaders belangrijke ontwikkelingen binnen het waterbeleid in gang gezet. Bij de implementatie hiervan heeft zich echter een aantal knelpunten voorgedaan. Dit geldt onder meer voor de Europese Kaderrichtlijn Water, die de aanzet heeft gegeven tot een groot aantal van de aanbevelingen die hierna zullen worden besproken, de Millennium Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties en de resolutie van 28 juli 2010 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, waarin het recht op water en sanitaire voorzieningen als mensenrecht verklaard is.

Last but not least heeft de toepassing van het concept 'integraal waterbeheer' zowel binnen landen als per land een wisselend effect en vereist de toepassing van dit concept operationaliseringskaders waarbij consequente en duurzame wijze rekening wordt gehouden met de korte, middellange en lange termijn. Gegeven dit soort implementatieproblematiek zijn de Principes erop gericht overheden op alle niveaus te helpen om de water governance zodanig te versterken dat het hoofd kan worden geboden aan actuele en toekomstige uitdagingen op het gebied van waterbeheer.

OESO-Principes voor Water Governance: waarvoor?

De noodzaak van een solide overheidsbeleid als voorbereiding op de toekomst

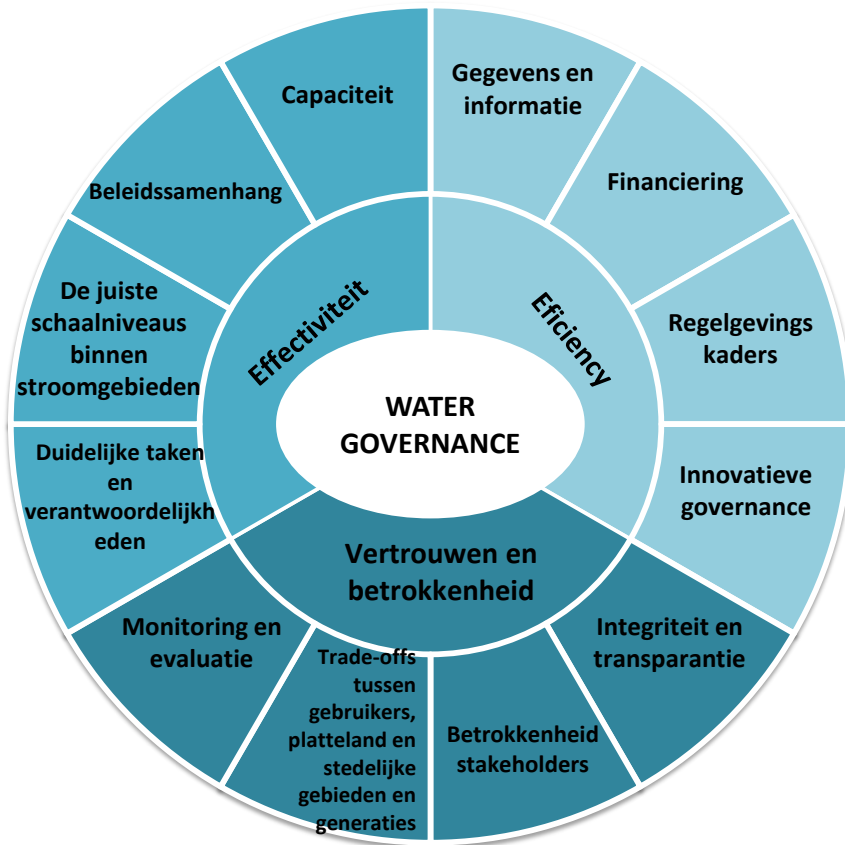
Om huidige en toekomstige uitdagingen aan te kunnen is een solide overheidsbeleid noodzakelijk, waarbij binnen een vooraf vastgesteld tijdsbestek en op de juiste schaal wordt toegewerkt naar meetbare doelen, taken duidelijk worden toegewezen aan de verantwoordelijke autoriteiten en regelmatig monitoring en evaluaties plaatsvinden.

Water governance kan een belangrijke bijdrage leveren aan het ontwikkelen en implementeren van dergelijk beleid. Hierbij is sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid voor de verschillende overheidslagen, het maatschappelijk middenveld, het bedrijfsleven en de stakeholders in meer algemene zin, die naast de beleidsmakers een belangrijke taak hebben bij het realiseren van de voordelen van goede water governance voor de economie, de maatschappij en het milieu.

De OESO-Principes voor Water Governance beogen een bijdrage te leveren aan de totstandkoming van concreet en resultaatgericht overheidsbeleid, op basis van drie elkaar wederzijds versterkende en complementaire aspecten van water governance:

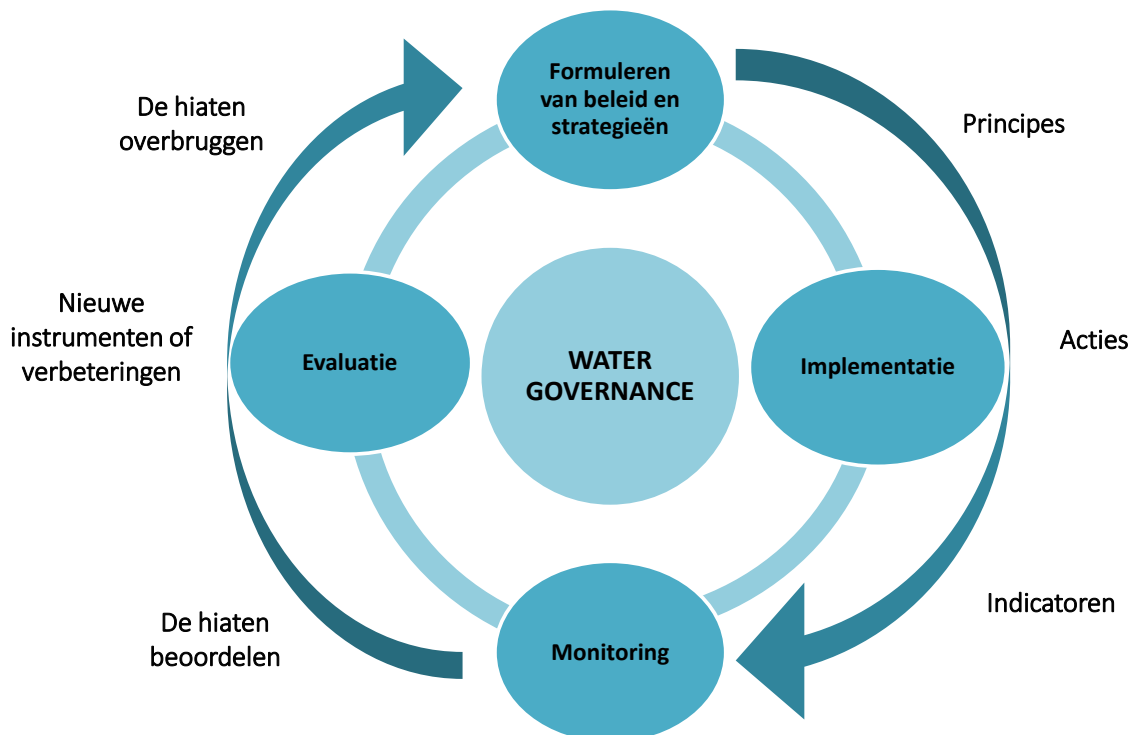
- **Effectiviteit** heeft betrekking op de bijdrage die governance levert aan het vaststellen van duidelijke duurzame doelen en operationele doelstellingen voor waterbeleid op alle bestuurlijke niveaus, aan de implementatie van die beleidsdoelen en aan het halen van de verwachte doelstellingen.
- **Efficiency** heeft betrekking op de bijdrage die governance levert aan het maximaliseren van de voordelen van duurzaam waterbeheer en welvaart tegen de laagste kosten voor de maatschappij.
- **Vertrouwen en betrokkenheid** hebben betrekking op de bijdrage die governance levert aan het vergroten van het publieke vertrouwen en het waarborgen van de betrokkenheid van stakeholders via democratische legitimiteit en rechtvaardigheid voor de samenleving in het algemeen.

Overzicht van de OESO-Principes voor Water Governance

Verwacht wordt dat de OESO-Principes voor Water Governance zullen bijdragen aan een verbetering van de 'Water Governance Cyclus', van beleidsonwerp tot implementatie.

De water governance-cyclus

Bron: Nog niet gepubliceerd; OECD working paper, 2015, Water Governance Indicators

Governance, een voorwaarde voor succesvol ontwerpen en implementeren van waterbeleid

De OESO-Principes voor Water Governance zijn ontwikkeld vanuit de vooronderstelling dat er geen kant-en-klare oplossing bestaat voor de wereldwijde waterproblemen, maar dat er een keuzemenu moet worden geboden dat voortbouwt op de verschillen in rechtssystemen, administratieve en organisatorische systemen binnen en tussen landen. Met de Principes wordt erkend dat governance sterk afhankelijk is van de context, dat het waterbeleid moet worden afgestemd op de verschillende soorten watersystemen en de lokale omstandigheden, en dat de reacties op het gebied van governance moeten worden afgestemd op veranderende omstandigheden.

De Principes vinden hun oorsprong in de meer algemene principes voor good governance: legitimiteit, transparantie, verantwoording, mensenrechten, het rechtsstaatprincipe en inclusiviteit. Water governance wordt dan ook gezien als een *middel* om een *doel* te bereiken en niet als een doel op zich, dat wil zeggen het geheel van (formele en informele) politieke, institutionele en administratieve regels, gewoontes en processen waardoor beslissingen genomen en geïmplementeerd worden, de belangen van stakeholders een plek krijgen, en besluitvormers eindverantwoordelijk zijn.

De Principes zijn gericht op versterking van governance-systemen voor water die bijdragen aan de beheersing van 'te veel', 'te weinig' en 'te vervuild' water op een duurzame, geïntegreerde en inclusieve wijze, tegen aanvaardbare kosten en binnen een redelijk tijdsbestek. Volgens de Principes is governance *goed* als er een bijdrage kan worden geleverd aan het oplossen van cruciale waterproblemen, door een combinatie van bottom-up en top-down processen waarbij een constructieve relatie tussen overheid en samenleving wordt bevorderd. Governance is *slecht* als er onnodige transactiekosten ontstaan en geen rekening wordt gehouden met plaatsgebonden behoeften.

Volgens de Principes moet de opzet van (meer of minder formele, complexe en dure) governance-systemen voor water in overeenstemming zijn met de problemen waarvoor ze een oplossing moeten bieden. Deze probleemoplossende benadering houdt in dat de 'vorm' van water governance de 'functies' van water governance moet volgen. Structurerende, institutionaliserende en/of formaliserende instellingen mogen geen afbreuk doen aan het uiteindelijke doel, dat bestaat uit het leveren van voldoende water van goede kwaliteit met behoud of verbetering van de ecologische integriteit van de waterlichamen.

© Lightspring/Shutterstock.com

Hoe zijn de OESO-Principes voor Water Governance tot stand gekomen?

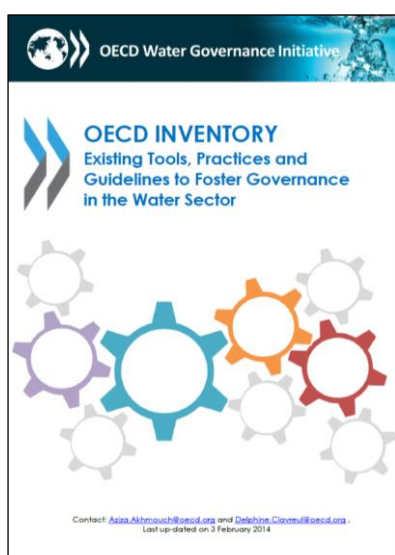
De OESO heeft tot aan het zesde Wereld Water Forum (Marseille, maart 2012) leiding gegeven aan de themagroep die zich bezighield met 'Good Governance'. Als onderdeel van het voorbereidingsproces voor het Forum werd een Community of Practice van ruim 300 stakeholders gevormd met de opdracht om negen themasessies te organiseren. De besprekingen die in Marseille werden gevoerd over governance leidden tot de conclusie dat er solide beleidsrichtlijnen moesten komen die een gemeenschappelijk referentiekader bieden voor overheden op alle niveaus, ten behoeve van betere governance van waterbeleid.

In vervolg hierop werd op 27 en 28 maart 2013 het OECD Water Governance Initiative¹ (WGI) in het leven geroepen als een multi-stakeholder platform van ruim 100 vertegenwoordigers uit de publieke, particuliere en non-profit sector. De leden hiervan komen elke zes maanden bijeen. Het WGI heeft zich sinds de oprichting sterk ingezet voor continuïteit en collectieve maatregelen, teneinde de bestuurlijke reacties op de waterproblematiek op een hoger niveau te krijgen.

¹<http://www.oecd.org/gov/regional-policy/water-governance-initiative.htm>

Governance-doelstellingen en coördinatoren zesde Wereld Water Forum (maart 2012)

	<p>Doelstelling 1 In 2015 heeft de helft van de landen een overleg-, participatie- en coördinatiemechanisme ingevoerd waardoor stakeholders op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau op coherente, holistische en geïntegreerde wijze effectief kunnen bijdragen aan de besluitvorming. In 2021 hebben alle landen een dergelijk mechanisme ingevoerd.</p> <p>Klik hier om het syntheserapport voor Doelstelling 1 te downloaden</p>
	<p>Doelstelling 2 In 2015 heeft de helft van de landen de regelgevingskaders versterkt en prestatie-indicatoren ingevoerd (dienstverlening) ten behoeve van de monitoring en evaluatie van het waterbeleid. Daarnaast hebben alle landen processen voor capaciteitsuitbreiding ingevoerd op nationaal en lokaal niveau om good governance op het gebied van dienstverlening te bevorderen. In 2018 hebben alle landen dit gedaan.</p> <p>Klik hier om het syntheserapport voor Doelstelling 2 te downloaden</p>
	<p>Doelstelling 3 In 2021 is het aantal stroomgebiedbeheerplannen met 30% toegenomen (analyse van uitgangssituatie en belangrijkste problemen).</p> <p>Klik hier om het syntheserapport voor Doelstelling 3 te downloaden</p>
	<p>Doelstelling 4 In 2015 beschikken meer landen over diagnostische programma's voor waterveiligheid en governance-instrumenten die zijn gebaseerd op bestaande (lokale, nationale, internationale) regel- en wetgevingskaders en IWRM-mechanismen.</p> <p>Klik hier om het syntheserapport voor Doelstelling 4 te downloaden</p>
	<p>Doelstelling 5 In 2018 hebben 30 landen zich verbonden tot het bevorderen van integriteit binnen de watersector, tot het diagnosticeren/in kaart brengen van bestaande of potentiële corruptierisico's en tot het waarborgen van een juiste implementatie en effectiviteit van anti-corruptiebeleid.</p> <p>Klik hier om het syntheserapport voor Doelstelling 5 te downloaden</p>
	<p>Doelstelling 6 In 2018 zijn 30 landen bezig met de implementatie van transparante processen voor waterbudgettering, met inbegrip van informatie over de planning en uitvoering van investeringen in waterinfrastructuur (financiële, technische en sociaal-economische gevolgen), en van methodes en instrumenten voor het verbeteren van de transparantie en verantwoording binnen de watersector.</p> <p>Klik hier om het syntheserapport voor Doelstelling 6 te downloaden</p>

Een eerste stap in het ontwikkelingsproces voor de Principles bestond uit het inventariseren van de al aanwezige instrumenten, richtlijnen en principes voor water governance.²

In dat document zijn 108 governance-instrumenten opgenomen. Hiervan zijn er 55 specifiek van toepassing voor de watersector. Deze instrumenten variëren van vrijwillige en bindende internationale instrumenten, tot allerlei verschillende initiatieven en programma's, richtlijnen, handboeken en praktische instrumenten. De inventarisatie is opgezet rond de volgende onderwerpen: betrokkenheid van stakeholders, uitvoering en governance van watervoorziening en sanitaire voorzieningen, governance van stroomgebieden en integriteit en transparantie.

Deze inventarisatie heeft duidelijkheid gecreëerd over de toegevoegde waarde van het ontwikkelen van OESO-principes die een samenhangend kader verschaffen voor het vaststellen en opvullen van hiaten op het gebied van water governance, waarbij wordt voortgebouwd op internationale best practices.

²<http://www.oecd.org/gov/regional-policy/Inventory.pdf>.

De Principles voor Water Governance zijn op basis van een bottom-up multi-stakeholder proces ontwikkeld en besproken binnen het WGI, onder de paraplu van en begeleid door het OECD Regional Development Policy Committee en in nauwe samenwerking met het OECD Regulatory Policy Committee en het bijbehorende netwerk van economische toezichthouders. Daarnaast heeft uitvoerig overleg plaatsgevonden met diverse commissies en ondersteunende organen van de OESO, waaronder het Environment Policy Committee en de Working Party on Biodiversity, Water and Ecosystems, het Public Governance Committee en de daarvan deel uitmakende Working Party of Senior Public Integrity Officials, het Development Assistance Committee, het Committee on Investment en het Committee on Agriculture.

De Principles zijn besproken tijdens het 33e overleg van het Regional Development Policy Committee op 29 en 30 april 2015 en zijn op 11 mei 2015 door deze commissie goedgekeurd via een schriftelijke procedure. De Raad van de OESO verwelkomde de principes op 13 mei 2015 en zegde toe deze te zullen voorleggen aan de ministers, die hun steun gaven aan de Principles tijdens de vergadering van de Raad op ministerieel niveau op 4 juni 2015.

OESO-Principes voor Water Governance

De OESO-Principes voor Water Governance bieden een kader waarmee inzicht kan worden verkregen in de vraag of systemen voor water governance optimaal functioneren en om deze daar waar nodig bij te stellen. De Principes kunnen hervormingsprocessen in gang zetten op alle bestuurlijke niveaus om daar waar nodig veranderingen te faciliteren. Ook kunnen zij een impuls geven aan het zichtbaarder maken van good practices, waarmee wordt geleerd van internationale ervaringen, en ze bijdragen aan het vermijden van valkuilen.

De Principes zijn gebaseerd op de volgende overwegingen:

- Om het hoofd te kunnen bieden aan de huidige en toekomstige uitdagingen op het gebied van water is een krachtig overheidsbeleid nodig, waarin wordt gestreefd naar het halen van meetbare doelen binnen een vooraf vastgesteld tijdsbestek en op het juiste schaalniveau; waarin taken duidelijk worden toegewezen aan de diverse verantwoordelijke autoriteiten; en waarin regelmatig monitoring en evaluatie plaatsvindt.
- Effectieve, efficiënte en inclusieve water governance draagt bij aan het ontwerpen en implementeren van dergelijk beleid, waarin de verantwoordelijkheid wordt gedeeld op alle bestuurlijke niveaus en waarin sprake is van samenwerking met de relevante stakeholders teneinde het hoofd te kunnen bieden aan huidige en toekomstige uitdagingen op het gebied van water.
- Eén uniforme beleidsreactie voor alle wereldwijde waterproblematiek is geen optie, gegeven de onderliggende verschillen binnen en tussen landen op het gebied van wettelijke en institutionele kaders, culturele gewoonten en klimatologische, geografische en economische omstandigheden.
- Geïnteresseerde Lidstaten en niet-Lidstaten kunnen deze Principes daarom gebruiken voor het ontwerpen en implementeren van hun nationale beleid tegen de achtergrond van de specifiek voor hun land geldende omstandigheden.
- Water governance is een belangrijk onderdeel van het totale waterbeleidskader; de principes voor good governance in ruimere zin zijn van toepassing op de watersector; en de uitkomsten van water governance kunnen ook afhankelijk zijn van de voortgang op andere terreinen van het waterbeleidskader.
- Deze principes zijn relevant voor alle bestuurlijke niveaus en kunnen op brede schaal worden verspreid binnen geïnteresseerde Lidstaten en niet-Lidstaten.
- De OESO kan geïnteresseerde Lidstaten en niet-Lidstaten helpen bij het bereiken van deze standaarden en het identificeren van best practices. Het Regional Development Policy Committee zal in het kader van haar toekomstige werkzaamheden noodzakelijke voorstellen doen voor een vervolg op de Principes.
- Deze Principes zullen worden meegenomen bij toekomstige activiteiten van de OESO op het gebied van water.

De principes zijn van toepassing op de overkoepelende beleidscyclus voor water en dienen op samenhangende en inclusieve wijze te worden geïmplementeerd.

Bij de toepassing van de Principes wordt daarom geen onderscheid gemaakt tussen:

- waterbeheer*functies* (bijvoorbeeld drinkwatervoorziening, sanitaire voorzieningen, bescherming tegen overstromingen, waterkwaliteit, waterkwantiteit, regenwater en wateroverlast);
- water*gebruik* (bijvoorbeeld voor huishoudelijke, industriële, landbouw-, energie- of milieudoeleinden), en
- *eigenaarschap* van waterbeheer, hulpbronnen en activa (bijvoorbeeld overheids- of particuliere instellingen, of een combinatie daarvan).

© cidepix/Shutterstock.com

Vergroten van de effectiviteit van water governance

Principe 1. Deel taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot beleidsformulering, beleidsuitvoering, operationeel beheer en regulering helder toe; en bevorder de coördinatie tussen de verschillende verantwoordelijke autoriteiten.

Om dit te bereiken moeten wettelijke en institutionele kaders:

- a) Specifieke functies en verantwoordelijkheden met betrekking tot water toewijzen aan alle bestuurlijke niveaus en alle watergerelateerde instellingen
 - beleidsontwikkeling, met name het stellen van prioriteiten en strategische planning;
 - beleidsuitvoering, met name financiering en budgettering, gegevens en informatie, participatie van stakeholders, capaciteitsontwikkeling en evaluatie;
 - operationeel beheer, met name levering van diensten, exploitatie van infrastructuur en investeringen; en
 - regelgeving en handhaving, met name vaststellen van tarieven, standaarden, verlenen van vergunningen, uitvoeren van monitoring en toezicht, controles en audits uitvoeren en conflicten beheersen;
- b) Hiaten, overlappingsen en belangenconflicten helpen vaststellen en overbruggen door effectieve coördinatie op en tussen alle bestuurlijke niveaus.

Principe 2. Pas het juiste schaalniveau toe binnen integraal stroomgebiedbeheer om de lokale omstandigheden recht te doen; en stimuleer coördinatie tussen de verschillende schaalniveaus.

Om dit te bereiken moeten de werkwijzen en instrumenten voor waterbeheer:

- a) zijn afgestemd op economische, maatschappelijke en milieudoelstellingen voor de lange termijn, met als streven watersystemen optimaal te benutten door risicopreventie en integraal beheer;
- b) bijdragen aan een gedegen beheer van de waterkringloop, van de inname en distributie van zoet water tot de lozing van afvalwater en retourstromen;
- c) strategieën bevorderen die zijn gericht op adaptatie en mitigatie, actieprogramma's en maatregelen op basis van een duidelijk en coherent mandaat, door middel van effectieve stroomgebiedbeheerplannen die in overeenstemming zijn met het nationale beleid en lokale omstandigheden;
- d) samenwerking op meerdere niveaus bevorderen tussen gebruikers, stakeholders en bestuurslagen bevorderen ten behoeve van het beheer van watersystemen; en
- e) samenwerking bevorderen tussen oeverstaten met betrekking tot grensoverschrijdende zoetwatersystemen bevorderen.

Principe 3. Stimuleer beleidscoherentie door effectieve coördinatie tussen sectoren, met name tussen wateren milieu, gezondheid, energie, landbouw, industrie, ruimtelijke ordening en grondgebruik, door:

- a) het stimuleren van coördinatiemechanismen die bijdragen aan beleidscoherentie tussen ministeries, openbare instellingen en bestuurlijke niveaus, met inbegrip van sectoroverstijgende plannen;
- b) het bevorderen van een gecoördineerd beheer van het gebruik, de bescherming en het herstel van watersystemen, rekening houdend met beleid dat van invloed is op de beschikbaarheid en kwaliteit van en vraag naar water (bijvoorbeeld landbouw, bosbouw, mijnbouw, energie, visserij, transport, recreatie en scheepvaart), evenals risicopreventie;
- c) het inventariseren, beoordelen en wegnemen van obstakels voor beleidscoherentie als gevolg van werkwijzen, beleid en regelgeving binnen en buiten de watersector, met behulp van monitoring, rapportages en evaluaties; en
- d) het bieden van prikkels en regels om conflicten tussen sectorale strategieën te beperken, deze strategieën af te stemmen op de behoeften ten aanzien van waterbeheer en oplossingen te vinden die aansluiten bij de lokale governance en normen.

Principe 4. Stem het capaciteitsniveau van verantwoordelijke autoriteiten af op de complexiteit van de waterproblematiek waarmee zij worden geconfronteerd en op de competenties die vereist zijn voor de uitvoering van hun taken, door:

- a) het inventariseren en opvullen van hiaten in de benodigde capaciteit voor het implementeren van integraal waterbeheer, met name op het gebied van planning, regelgeving, projectmanagement, financiering, budgettering, gegevensverzameling en monitoring, risicobeheer en evaluatie;
- b) het niveau van de technische, financiële en institutionele capaciteit voor water governance af te stemmen op de aard van de problemen en behoeften;
- c) het stimuleren van een adaptieve en evoluerende toewijzing van competenties nadat is aangetoond dat de noodzakelijke capaciteit aanwezig is, voor zover van toepassing;
- d) het stimuleren van de werving van overheidsfunctionarissen en waterspecialisten via op verdienste gebaseerde, transparante processen en onafhankelijk van politieke cyclussen; en
- e) het opleiden en trainen van waterspecialisten te stimuleren, zodat de capaciteiten van waterinstellingen en van stakeholders in het algemeen worden versterkt en samenwerking en kennisuitwisseling worden bevorderd.

Verbeteren van de efficiëntie van water governance

Principe 5. Produceer, actualiseer en deel actuele, consistente en vergelijkbare beleidsrelevante gegevens en informatie over water en watergerelateerde onderwerpen en gebruik deze voor het sturen, beoordelen en verbeteren van het waterbeleid, door:

- a) het vaststellen van de vereisten voor kosteneffectieve en duurzame productie van en methodes voor het delen van hoogwaardige gegevens en informatie over water en watergerelateerde onderwerpen, bijvoorbeeld over de status van watersystemen, waterfinanciering, milieubehoeften, sociaal-economische kenmerken en de institutionele verhoudingen;
- b) het bevorderen van effectieve coördinatie en uitwisseling van ervaringen tussen organisaties en instellingen die watergerelateerde gegevens produceren, tussen producenten en gebruikers van dergelijke gegevens en tussen verschillende bestuursniveaus;
- c) het bevorderen van een dialoog met stakeholders in de ontwerp- en implementatiefase van waterinformatiesystemen en het verschaffen van richtlijnen voor de wijze waarop dergelijke informatie moet worden uitgewisseld om transparantie, vertrouwen en vergelijkbaarheid te bevorderen (bijvoorbeeld databanken, rapporten, kaarten, schema's, observatieplaatsen);
- d) het ontwerpen van geharmoniseerde en consistente informatiesystemen op het niveau van de stroomgebieden, ook voor grensoverschrijdende waterlichamen aan te moedigen, ter bevordering van het wederzijdse vertrouwen, wederkerigheid en vergelijkbaarheid binnen het kader van overeenkomsten tussen oeverstaten; en
- e) het evalueren van de wijze waarop gegevens worden verzameld, gebruikt, uitgewisseld en verspreid om overlappingen en synergieën vast te stellen en om te bepalen of er sprake is van een overdaad aan gegevens.

Principe 6. Zorg ervoor dat de wijze waarop de governance is georganiseerd bijdraagt aan het mobiliseren van financiering voor water en aan een efficiënte, transparante en tijdige allocatie van financiële middelen, door:

- a) het bevorderen van een governance-structuur die waterinstellingen op verschillende bestuurlijke niveaus helpt om voldoende inkomsten te genereren om hun mandaat te kunnen uitvoeren, waarbij bijvoorbeeld wordt voortgebouwd op principes zoals 'de vervuiler betaalt' en 'de gebruiker betaalt' en moet worden betaald voor milieudiensten;
- b) het uitvoeren van sectorevaluaties en het maken van een strategische financiële planning om de investeringen en operationele behoeften op korte, middellange en lange termijn te beoordelen en maatregelen te nemen om de beschikbaarheid en duurzaamheid van dergelijke financiering te helpen waarborgen;
- c) het toepassen van gedegen en transparante budgetterings- en administratieve verantwoordingsmethodes die een duidelijk inzicht geven in wateractiviteiten en daarmee verband houdende voorwaardelijke verplichtingen, zoals investeringen in infrastructuur en de afstemming van strategische meerjarenplannen op jaarlijkse budgetten en overheidsprioriteiten voor de middellange termijn;
- d) het toepassen van mechanismen die een efficiënte en transparante allocatie van watergerelateerde overheidsgelden bevorderen (bijvoorbeeld maatschappelijke contracten, scorekaarten en audits); en

- e) het zoveel mogelijk beperken van niet noodzakelijke administratieve lasten voor overheidsuitgaven zonder dat dit ten koste gaat van fiduciaire en fiscale waarborgen.

Principe 7. Waarborg dat solide regelgevingskaders voor waterbeheer effectief worden geïmplementeerd en gehandhaafd ten behoeve van het openbaar belang, door:

- a) te zorgen voor een uitvoerig, coherent en voorspelbaar wettelijk en institutioneel kader dat regels, standaarden en richtlijnen verschaft voor het realiseren van de gewenste uitkomst van het waterbeleid en een geïntegreerde langetermijnplanning stimuleert;
- b) te waarborgen dat essentiële taken en bevoegdheden worden toegewezen aan overheidsinstellingen, gespecialiseerde instellingen en bestuurlijke niveaus en dat deze de beschikking krijgen over de noodzakelijke middelen;
- c) ervoor te zorgen dat regels, instellingen en processen goed gecoördineerd, transparant, niet-discriminerend, participatief en gemakkelijk te begrijpen en te handhaven zijn;
- d) het gebruik van regelgevingsinstrumenten (evaluatie- en overlegmechanismen) aan te moedigen om de kwaliteit van regelgevingsprocessen te bevorderen en, indien van toepassing, de resultaten toegankelijk te maken voor het publiek;
- e) het vaststellen van duidelijke, transparante en evenredige handhavingsregels, -procedures, -prikkel en -instrumenten (waaronder beloningen en boetes) om naleving te bevorderen en regelgevingsdoelen op kosteneffectieve wijze te behalen; en
- f) te zorgen voor effectieve verhaalsmogelijkheden door niet-discriminerende toegang tot rechtspraak, waarbij alle toepasselijke mogelijkheden in aanmerking worden genomen.

Principe 8. Stimuleer de toepassing en implementatie van innovatieve water governance praktijken door de verschillende verantwoordelijke autoriteiten, bestuurlijke niveaus en relevante stakeholders, door:

- a) experimenten en pilotprojecten op het gebied van water governance te stimuleren, waarbij wordt geleerd van successen en mislukkingen, en het opschalen van replicerbare methodes;
- b) maatschappelijk leren te bevorderen om een dialoog tot stand te brengen en een consensus te faciliteren, bijvoorbeeld via netwerkplatforms, sociale media, informatie en communicatietechnologie (ICT) en een gebruikersvriendelijke interface (zoals digitale kaarten, big data, smart data en open data);
- c) het bevorderen van innovatieve manieren om samen te werken, middelen en capaciteit te bijeen te brengen, synergie te creëren tussen sectoren en te zoeken naar mogelijkheden voor efficiencyverbetering, met name door grootstedelijk bestuur, intergemeentelijke samenwerking, samenwerking tussen stad en platteland en prestatiecontracten; en
- d) een sterke interactie tussen wetenschap en beleid te bevorderen om daarmee een bijdrage te leveren aan verbetering van de water governance en het overbruggen van het hiaat tussen wetenschappelijke bevindingen en de praktijk van water governance.

Versterken van vertrouwen in en betrokkenheid bij water governance

Principe 9. Maak op integriteit en transparantie gerichte werkwijzen tot gemeengoed binnen het waterbeleid, waterinstellingen en kaders voor water governance om de verantwoording over en het vertrouwen in de besluitvorming te versterken, door:

- a) het bevorderen van wettelijke en institutionele kaders die besluitvormers en stakeholders dwingen tot het afleggen van verantwoording, zoals het recht op informatie en onafhankelijke autoriteiten voor het onderzoeken van watergerelateerde problematiek en wetshandhaving;
- b) het stimuleren van normen, gedragscodes of handvesten voor integriteit en transparantie binnen de nationale of lokale context en monitoring van de implementatie daarvan;
- c) het vaststellen van duidelijke verantwoordings- en controlemechanismen ten behoeve van een transparante beleidsvorming voor water en de implementatie daarvan;
- d) het regelmatig onderzoeken en in kaart brengen van bestaande of potentiële bronnen van corruptie en risico's binnen alle watergerelateerde instellingen op verschillende niveaus, met inbegrip van instellingen die zich bezighouden met overheidsopdrachten; en

- e) het toepassen van een multi-stakeholder benadering, gespecialiseerde instrumenten en actieplannen voor het vaststellen en opvullen van hiaten met betrekking tot de integriteit en transparantie op het gebied van water (zoals integriteitsscans/-pacten, risicoanalyses en maatschappelijke getuigenissen).

Principe 10. Stimuleer de deelname van stakeholders zodat zij een geïnformeerde en uitkomstgerichte bijdrage gaan leveren aan het ontwerp en de implementatie van waterbeleid, door:

- a) het in kaart brengen van publieke, particuliere en non-profit partijen die belang hebben bij de uitkomst of voor wie watergerelateerde beslissingen waarschijnlijk gevolgen zullen hebben, evenals hun verantwoordelijkheden, belangrijkste drijfveren en onderlinge relaties;
- b) specifiek aandacht te besteden aan ondervertegenwoordigde categorieën (jeugd, lage inkomensgroepen, vrouwen, inheemse bevolkingsgroepen, huishoudelijke gebruikers), nieuwkomers (projectontwikkelaars, institutionele beleggers) en andere watergerelateerde stakeholders en instellingen;
- c) het vaststellen van de besluitvormingslijn en de wijze waarop naar verwachting gebruik zal worden gemaakt van bijdrage van stakeholders, evenals het beperken van machtsonevenwichtigheden en het risico dat het consultatieproces wordt beheerst door oververtegenwoordigde of overmatig mondige groepen, of door de bijdrage van deskundigen versus niet-deskundigen;
- d) het bevorderen van capaciteitsontwikkeling bij relevante stakeholders, evenals nauwkeurige, actuele en betrouwbare informatie, voor zover van toepassing;
- e) het proces en de uitkomsten van de stakeholderparticipatie te beoordelen, om hiervan te leren en naar aanleiding daarvan aanpassingen en verbeteringen aan te brengen. Onderdeel hiervan is een evaluatie van de kosten en baten van participatieprocessen;
- f) het bevorderen van wettelijke en institutionele kaders, organisatiestructuren en verantwoordelijke autoriteiten die bijdragen aan een grotere betrokkenheid van stakeholders, waarbij rekening wordt gehouden met lokale omstandigheden, behoeften en capaciteiten; en
- g) het afstemmen van de aard en het niveau van de betrokkenheid van stakeholders op de behoeften en het waarborgen van de flexibiliteit van het proces, zodat dit kan worden aangepast aan veranderende omstandigheden.

Principe 11. Bevorder de toepassing van kaders voor water governance die bijdragen aan de beheersing van trade-offs tussen watergebruikers, het platteland en stedelijke gebieden en generaties, door:

- a) het bevorderen van niet-discriminerende participatie bij besluitvorming tussen mensen, met name kwetsbare groepen en bewoners van afgelegen gebieden;
- b) lokale overheden en gebruikers zelf obstakels te laten vaststellen en wegnemen die de toegang tot waterdiensten en -voorraden van goede kwaliteit belemmeren en het bevorderen van samenwerking tussen stad en platteland, onder meer door nauwere samenwerking tussen waterinstellingen en planologen;
- c) het publieke debat over de risico's en kosten van te veel, te weinig of te sterk vervuild water te stimuleren, om het bewustzijn te vergroten, consensus te creëren over wie waarvoor betaalt en bij te dragen aan een verbetering van de - huidige en toekomstige - betaalbaarheid en duurzaamheid; en
- d) te stimuleren dat de gevolgen van watergerelateerd beleid voor waterdistributie naar burgers, gebruikers en locaties via bewezen methoden in beeld worden gebracht, om richting te geven aan de besluitvorming.

Principe 12. Stimuleer waar nodig regelmatige monitoring en evaluatie van waterbeleid en water governance, deel de uitkomsten met het publiek en breng indien nodig aanpassingen aan, door:

- a) het bevorderen van de oprichting van instellingen die zich specifiek bezighouden met monitoring en evaluatie en beschikken over voldoende capaciteit, de juiste mate van onafhankelijkheid, voldoende middelen en de noodzakelijke instrumenten;
- b) het ontwikkelen van betrouwbare mechanismen voor monitoring en verslaglegging waarmee effectief richting kan worden gegeven aan de besluitvorming;
- c) te beoordelen in welke mate het waterbeleid de beoogde uitkomsten oplevert en de kaders voor water governance geschikt zijn voor het doel; en
- d) het stimuleren van tijdige en transparante bekendmaking van de evaluatie-uitkomsten en aanpassing van strategieën wanneer nieuwe informatie beschikbaar komt.

De Daegu Multi-stakeholder Verklaring over de Principes

De Daegu Multi-stakeholder Verklaring over de OESO-Principes voor Water Governance is een tastbaar resultaat van de multi-stakeholder benadering die ten grondslag ligt aan de ontwikkeling van de Principes. Deze verklaring is op 13 april 2015 tijdens het zevende Wereld Water Forum overhandigd aan de Secretaris-Generaal van de OESO, Angel Gurría.

De Daegu Multi-stakeholder Verklaring over de OESO-Principes voor Water Governance

Wij, organisaties uit de openbare, particuliere en non-profit sector, belangrijke groepen en personen die actief betrokken zijn bij het OECD Water Governance Initiative (WGI), een innovatief multi-stakeholder netwerk van ruim 120 vertegenwoordigers die twee maal per jaar samenkomen binnen een beleidsforum, zijn nadrukkelijk van mening dat een watercrisis vaak een governance-crisis is en:

1. **Staan volledig achter de OESO-Principes voor Water Governance**, die wij zien als een solide kader dat nationale en subnationale overheden kan helpen om, samen met het brede spectrum van stakeholders binnen en buiten de watersector, een beter waterbeleid te ontwerpen en implementeren dat bijdraagt aan een beter leven;
2. **Verwelkomen het bottom-up, multi-stakeholder en inclusieve proces**, dat ten grondslag ligt aan de totstandkoming van de Principes sinds de vorming van het Water Governance Initiative op 27 maart 2013, als vervolg op de belofte die de OESO heeft gedaan tijdens het zesde Wereld Water Forum (Marseille, 2012);
3. **Roepen de regeringen van de OESO-landen op om de Principes goed te keuren** tijdens de 33e vergadering van het Regional Development Policy Committee op 29 april 2015 en om de Principes op hoog niveau een sterke politieke impuls te geven tijdens de vergadering van de Ministerraad van de OESO op 3 en 4 juni 2015;
4. **Zien de Principes graag verankerd in een OESO-Aanbeveling**, zodat de Principes een wettelijke basis en sterke morele kracht krijgen en een op consensus gebaseerde uitgangspositie wordt geboden voor het vaststellen en opschalen van best practices en het in gang zetten van veranderingen op het gebied van governance en beleid.
5. **Nodigen ontwikkelings- en opkomende landen uit om de Principes te onderschrijven** en zich te houden aan de hieruit voortkomende Aanbeveling;
6. **Zeggen toe dat alle stakeholders de Principes zullen gebruiken als leidraad voor hun activiteiten en werkwijze**, teneinde de effectiviteit en efficiency van, het vertrouwen in en de betrokkenheid bij water governance te versterken;
7. **Zullen de Principes breed verspreiden** binnen onze organisaties en netwerken, onder onze leden en partners en onder het publiek in het algemeen;
8. **Nodigen de OESO uit om indicatoren voor water governance te ontwikkelen** via hetzelfde bottom-up en inclusieve proces, met als doel de voortgang van de implementatie van de Principes te monitoren, met name binnen de context van duurzame ontwikkelingsdoelen;
9. **Verwachten dat het Water Governance Initiative een belangrijke bijdrage zal blijven leveren** aan het vergaren van internationale ervaring ten behoeve van benchmarking en intercollegiaal leren met betrekking tot elk van de Principes;
10. **Bedanken de OESO voor haar inzet en leiderschap** en staan klaar om bij te dragen aan toekomstige collectieve inspanningen ten behoeve van goed governance binnen de watersector.

Lees de verklaring online op: <http://www.oecd.org/gov/regional-policy/world-water-forum-7.htm>

Tijdens deze sessie vond een high-level panel plaats onder voorzitterschap van Peter Glas (voorzitter, OECD Water Governance Initiative). Deelnemers waren Jeong Yeon-man (Vice-Minister van milieu, Korea), Jean-Louis Chaussade (CEO, Suez Environnement), Francisco Nunes-Correia (President, Portuguese Water Partnership), Célia Blauel (President, Aqua Publica Europea) en Joppe Cramwinckel (Water Director, World Business Council on Sustainable Development). De leden van het panel verwelkomden de OESO-Principes als een springplank en een waardevol kader dat kan dienen als kompas voor besluitvormers en mensen uit de praktijk bij het ontwikkelen van effectieve, efficiënte en inclusieve water governance.

De Verklaring is ondertekend door vertegenwoordigers van 65 organisaties uit de publieke, particuliere en non-profit sector, grote groepen stakeholders en personen die actief betrokken zijn bij het OECD Water Governance Initiative en zich gaan inzetten om deze principes tot een integraal onderdeel te maken van hun activiteiten en werkwijze en verder zullen werken met de OESO om de implementatie van de principes te ondersteunen.

Lijst van ondertekenaars

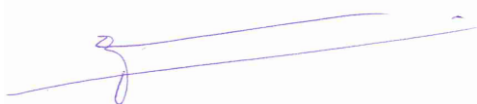
Jean-François Donzier
Permanent Technical Secretary, INBO
General Director, IOWater

Håkan Tropp
Managing Director of the Knowledge Services,
Stockholm International Water Institute

Pierre-Alain Roche
President, ASTEE

Teun Bastemeijer
Chief Advisor Strategy and Programmes, Water
Integrity Network

Cobus de Swardt
Managing Director, Transparency International

Alice Aureli
Chief of Groundwater Section, UNESCO-IHP

Nicolle Raven

Secretary General, European Irrigation Association

Dogan Altinbilek

President, International Water Resources Association

Nidal Salim

Director General, Global Institute for Water Environment and Health

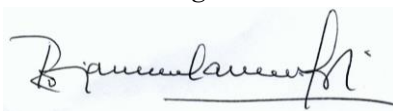
Hachmi Kennou

Executive Director, Institut Méditerranéen de l'Eau

Cecilia Tortajada

Vice President, Third World Centre for Water Management

Rui Godinho

President, Portuguese Association of Water and Wastewater Services

Lesha Witmer

Coordinator, Steering Committee member, Butterfly Effect

Keizrul Bin Abdullah
Chairperson, Network of Asian River Basin Organisation

Ignacio Castelao
Deputy Director, AcuaMed

Robert Varady
Deputy Director, Udall Center for Studies in Public Policy

Udall Center
for Studies in Public Policy

Sharon Megdal
Director, Water Resources Research Center

THE UNIVERSITY OF ARIZONA
College of Agriculture
& Life Sciences
Cooperative Extension

Gilles Trystram
Directeur Général, AgroParisTech

Stefan Uhlenbrook
Vice Rector, UNESCO-IHE

UNESCO-IHE
Institute for Water Education

Ger Bergkamp
Executive Director, International Water Association

Gyewoon Choi
Chief Executive Officer, K-water

Henri Bégorre

President, Partenariat Français pour l'Eau

Michael Scoullos

Chairman, Global Water Partnership Mediterranean

Célia Blauel

President, Aqua Publica Europea

EUROPEAN ASSOCIATION OF PUBLIC WATER OPERATORS

Rozemarijn Ter Horst

Coordinator, Water Youth Network

Miguel A. Rodenas

President, Segura River Basin Authority - Spain

Claude Menard

Professor of Economics, University of Paris

Bai Mass Taal

Executive Secretary, African Ministers' Council on Water

African Ministers' Council on Water

Roberto Olivares

General Director, National Association of Water and Sanitation Utilities of Mexico

Peter Glas

President, Dutch Water Authorities

María Ángeles Ureña Guillem

President, Júcar River Basin Authority - Spain

Martin Guespereau

Director general, Agence de l'Eau Rhône Méditerranée Corse - France

IL SEGRETARIO GENERALE
(D.ssa Gaia Checcucci)

Gaia Checcucci

Secretary General, Arno river Basin Authority - Italy

Franco Becchis

Scientific Director, Turin School of Local Regulation - Fondazione per l'Ambiente

Neil Dhot

Secretary General, EurEau

EurEau

Ursula Schaefer-Preuss

Ursula Schaefer-Preuss
Chair, Global Water Partnership

Water Governance Centre Netherlands

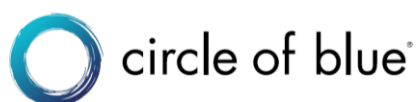
Corné Nijburg
mr. C. Nijburg
director

Corné Nijburg
Director, Water Governance Centre

J. Carl Ganter

J. Carl Ganter
Managing Director, Circle of Blue

Francisco Nunes Correia

Francisco Nunes Correia
President, Portuguese Water Partnership

Fernando Morcillo

Fernando Morcillo
President, Spanish Association of Water Supply and Sanitation

Joppe Cramwinckel

Joppe Cramwinckel
Water Director, World Business Council for Sustainable Development

Frédéric Molossi

Frédéric Molossi
President, Association française des EPTB

Gonzalo Robles Orozco
*Vice-President, Spanish Agency for International
Cooperation for Development*

Philippe Maillard
President, FP2E

Francisco Cabezas
General Director, Fundación IEA

Luigi Carbone
*Commissioner, Regulatory Authority for Electricity and
Gas and Water System - Italy*

Antoine Frérot
CEO, Veolia

H.F.M.W. van Rijswick
Professor, Utrecht University

Jean-Louis Chaussade
CEO, Suez Environnement

Jaime Baptista
President, Water and Waste Services Regulation Authority - Portugal

Entidade Reguladora dos Serviços de Águas e Resíduos

Xavier Ursat
Member of the Governing Board, EDF

Geert Teisman
Professor, Erasmus University

Erasmus University Rotterdam

Jennifer McKay
Director, Centre for Comparative Water Policies and Laws, University of South Australia

Mohamed Boussraoui

Executive Officer, United Cities and Local Governments

Stefano Burchi
Chairman of the Executive Council, International Association for Water Law

Faraj El-Awar
Programme Manager, Global Water Operators Partnerships Alliance

Jean-Philippe Bayon
Coordinator, UNDP Global Water Solidarity

Jean Launay
President, National Committee on Water – France

Michel Lesage
Deputee, French National Assembly

Bernard Barraqué
Emeritus Research Director, Centre International de Recherche de l'Environnement et de Développement

Benedito Braga
President, World Water Council

Yasmin Sidiqqi
Principal Water Resources Specialist, Asian Development Bank

Gérard Mestrallet
CEO, GDF-Suez

Jean Lapegue
Senior WASH Advisor, ACF-France

Marco Lambertini
Director General, WWF International

Aanvullende documentatie

OECD (2015a), *Water Governance in Brazil*, OECD Studies on Water, OECD Publishing; <http://dx.doi.org/10.1787/9789264238121-en>

OECD (2015b), *Stakeholder Engagement for Inclusive Water Governance*, OECD Studies on Water, OECD Publishing; <http://dx.doi.org/10.1787/9789264231122-en>.

OECD (2015c), *The Governance of Water Regulators*, OECD Studies on Water, OECD Publishing; <http://dx.doi.org/10.1787/9789264231092-en>.

OECD (2015d), *Water and Cities: Ensuring Sustainable Futures*, OECD Studies on Water, OECD Publishing; <http://dx.doi.org/10.1787/9789264230149-en>.

OECD (2014), *Water Governance in the Netherlands: Fit for the Future?*, OECD Studies on Water, OECD Publishing; <http://dx.doi.org/10.1787/9789264102637-en>.

OECD (2014), *Water Governance in Jordan: Overcoming the challenges to private sector participation*, OECD Studies on Water, OECD Publishing; <http://dx.doi.org/10.1787/9789264213753-en>.

OECD (2014), *Water Governance in Tunisia: Overcoming the challenges to private sector participation*, OECD Studies on Water, OECD Publishing; <http://dx.doi.org/10.1787/9789264174337-en>.

OECD (2013), *Making Water Reform Happen in Mexico*, OECD Studies on Water, OECD Publishing; <http://dx.doi.org/10.1787/9789264187894-en>.

OECD (2012a), *OECD Environmental Outlook to 2050*, OECD Publishing; <http://dx.doi.org/10.1787/9789264122246-en>.

OECD (2012b), *Water Governance in Latin America and the Caribbean: A Multi-level Approach*, OECD Studies on Water, OECD Publishing; <http://dx.doi.org/10.1787/9789264174542-en>.

OECD (2011), *Water Governance in OECD Countries: A Multi-level Approach*, OECD Studies on Water, OECD Publishing; <http://dx.doi.org/10.1787/9789264119284-en>.

Nadere informatie

Neem contact op met het OECD Water Governance Programma

Email: water.governance@oecd.org – Telefoon: + 33 1 45 24 76 86

Bezoek onze website: <http://www.oecd.org/regional/water>

 OECD SMEs, Regions, Cities & Tourism ([@OECD_local](https://twitter.com/OECD_local) #OECDwater)

 **DUTCH WATER
AUTHORITIES**

Vertaald in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en de Unie van Waterschappen
Oorspronkelijk gepubliceerd met de titel OECD Principles on Water Governance, 2015.

In het geval van discrepantie tussen het originele werk en de vertaling, wordt alleen de tekst van het originele werk als geldig beschouwd.